

Бачы

Ахшам гзетини

АЗЭРБАЈЧАН КП БАКЫ КОМИТЭСИ
ВЭ БАКЫ ШЭҺЭР ЗЭҺМЭТКЕШ
ДЕПУТАТЛАРЫ СОВЕТИНИН ОРГАНЫ

№ 57 (356)

Базар ертэси, 9 март 1959-чу ил

Гијмэти
15 гэл.

Н
Ө
Ј
А
Т

Азэрбајчан инчэсэнэти вэ эдэбијјаты
онкүнлүјү гаршысында

нағыллары

вэ Ајтэкин бир-биринэ сэмими һисслэрлэ бағланмыш бачы вэ гардаш, һәм дә гајғыкеш јолдашдырлар. Елиш овчулугда, түфәнк атмагда, чэтин ајагда башгасына эл тутмагда нүмунэди. Мүэллиф һәјати чизкилэр васитэсилэ өз гәһрәманларыны фәрдиләшдирмиш вэ бәдһи тип сәвијјәсинэ јүксәлдэ билмишдир.

Овчу Елиш мешәләримизи, гарлы дағларымызы, көј чәмәплик-ләримизи бөјүк мәнәббәтлэ севир. О, садәчә овчу дејил, һәм дә јахшы бир мүшәһидчә, тәбиот һадисәләринин вэ һејванлар аләминин өзүнә мәнхус хүсусијјәтләрини өјрәнмәјә чалышан бир тәдгигатчыдыр.

Мүэллиф бу әсәрдә өз гәһрәманларыны јалныз ов овламаг үчүн дејил, һәјат һадисәләрини баша дүшмәк үчүн тәбиәтлэ гаршылыгы тәсвир едир. Елиш јахшы овчу олса да, һејванлар вэ биткиләрин һәјаты һаггында о гәдәр дә дәрһи мәлумата малик дејилдир. О, табағына чыхан ову овламаг истәдикдә Ајтэкин онун әлини тутур, һәр ову мәһз һансы фәсилдә овламаг лазым олдуғуну баша салыр. Бу нағылларда Елиш вэ Ајтэкин сурәтләрилә јанашы, башга сурәтләр дә вардыр. Елиш вэ Ајтэкинә дар ајагда көмәк едән, онларла достлуг вэ јолдашлыг үнсијјәтинә кирән ов ити Чапал, тајгулаг довшан вэ с. һејван сурәтләри дә јахшы јадда галыр.

М. Рзагулузәдә өз әсәрләриндә ушагла билик вермәји вэ јени һиссләр ашыламағы-кениш тәблиг едир. Одур ки, о, тәсвир етдији сурәтләри үмуми сөзләрлә јаратмыр. Һәр бир сурәтин өзүнә мәнхус хүсусијјәтини јаратмаға фикир верир.

Һәјат һадисәләринин тәбии вэ инандырычы тәсвири мүнүм шәртдир. Бу, охучуја јахшы тәсир кәстәрир вэ онда нәчиб һиссләр тәрбијә едир. Овчу Елишлэ гочаг Ајтэкин нағылларында бу чүр

тәсвирләр чохдур. Бу чәһәтдән «Тајгулаг довшанла ачкөз чанавар» нағылы сәвијјәвидир.

Ушаг эдэбијјатында әмәјә мәнәббәт һиссләринин бәдһи тәсвири чох аз ишләнмиш саһәдир. М. Рзагулузәдә әмәјин адамы шән вэ күмраһ етмәсини, инсаны учалтмасыны «Боз бүлбүл нәғмәләри» нағылында тәсвир етмишдир. Елиш вэ Ајтэкин овдан гајдаркән гоча бағбана раст кәлирләр. Бағбан алын тәријлэ јетишдирдији бағын бәһрәсини көрдүкдә үрәји ифтихарла дөјүнүр. Овчулар дадлы мејвәләрдән јејир вэ бағбана миннәтдарлыг едирләр.

Ушаг эдэбијјатында мүкәммәл сәвијјәви ушаг сүрәтләри јаратмаг һәлә дә гаршыда дуран мүнүм вәзифәләрдәндир. М. Рзагулузәдәнин Елиш вэ Ајтэкин сурәтләри јадда галан вэ һәр биринин өзүнә мәнхус сәвијјәсини олан ушаг сурәтләридир. Лакин мүэллиф бу сурәтләрин јарадылмасында бир-тәрәfli һәрәкәт етмишдир. Биз, Елиш вэ Ајтэкин анчаг овда көрүр, онларын аиләдә, каллектив ичәрисиндә, мәктәбдәки давранышлары һаггында бир мисра белә охумуруг.

М. Рзагулузәдә отуз илдән артыгдыр ки, бәдһи јарадычылыгын мүхтәлиф саһәләриндә чалышыр. Охучуларымыз М. Рзагулузәдәни тәнгидчи, эдэбијјатшүнас, тәрчүмәчи кими јахшы таныјыр вэ севирләр. О, ушаг һәјатыны вэ психолокијјасыны көзәл билир, ијирми илдән артыгдыр ки, орта мәктәбләр үчүн дәрсликләр јазыр вэ с... Мәһз буна көрә дә китабын мүгәддәмәсиндә М. Рзагулузәдә һаггында верилән мәлумат охучуну разы сала билмир.

Гејд етмәк лазымдыр ки, әсәрин рус дилинә тәрчүмәси әсасән мүвәффегијјәтли вэ орижинала јахшыдыр.

Чамал ӘҺМӘДОВ.

Масквәдә кечириләчәк Азэрбајчан инчэсэнэти вэ эдэбијјаты онкүнлүјүнә ушаг јазычыларымыз да чидди һазырлашырлар. Ушагкәчнәшр Азэрбајчан совет ушаг эдэбијјаты илә мүнтәзәм мәншуғолан вэ бу саһәдә бир-биринин далынча бир сыра дәјәрли әсәрләр јарадан М. Рзагулузәдәнин «Овчу Елишлэ гочаг Ајтэкин нағыллары» әсәрини рус дилиндә чап етмишдир. «Овчу Елишлэ гочаг Ајтэкин нағыллары» ушаг эдэбијјатымыз саһәсиндә сон илләрдә јаранмыш дәјәрли әсәрләрдәндир.

Мүэллифин бу әсәри онун овчулуг һәјатындан көтүрүлмүш вэ кәнч охучуларын рәғбәтини газанмыш мәншуғ ов һекајәләри («Дан сөкүләндә») әнәнәләринин давамдыр. Ушаг һәјатыны вэ психолокијјасыны көзәл билән М. Рзагулузәдә кәнч охучулары марағландыран типик һадисәләри гәләмә алыр вэ бу һадисәләри бәдһи чәһәтдән әсасландырмаға һаил олур. О, «Овчу Елишлэ гочаг Ајтэкин нағыллары» әсәрләрини халг нағылларына јахын тәрзәдә јаратмышдыр. Халг нағылларындан билдијимиз бир сыра хүсусијјәтдән М. Рзагулузәдә јарадычы сурәтдә өз әсәриндә истифадә етмишдир. «Овчу Елишлэ гочаг Ајтэкин нағыллары» илип фәсилләри илә әлағәдар јарадылмыш дөрд нағылдан ибарәтдир. Бу нағыллар ајры-ајрылыгда мүстәгил мәна ифадә етмәклә мүәјјән кампазисија вэ сүжет хәттинә дә маликдир. Мүэллиф, овчу Елиш вэ онун бачысы гочаг Ајтэкин бу нағылларын әсас иштиракчылары вэ гәһрәманлары кими үмумиләшдирмишдир. Елиш